

Mødet den 11. Juli 1907.

Fraværende: S. Pedersen og Samuelson.

1. (J. Nr. 74—07). I Anledning af den i sin Tid til Finansministeriet rettede Forespørgsel om, hvorvidt Offentliggørelsen i Aarhus Stiftstidende for 19. April d. A. af et Uddrag af den i Henhold til § 25, 1. Stk., i Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten til almindeligt Eftersyn fremlagte Fortegnelse over Skatteydere, der ikke havde gjort Selvangivelse, var strafbar ifølge Lovens § 45, og om der i saa Fald skønnedes at være Grund til at iværksætte Paatale mod Bladets Redaktør, havde Skattedepartementet i Skrivelse af 2den d. M. udtalt, at man ikke skønnede rettere end, at Spørgsmaalet maatte besvares bekræftende, og at man ansaa det for rettest, at Paatale fandt Sted.

Formanden meddelte, at Byraadet ifølge Finansministeriets Skrivelse var berettiget til at paatale den skete Offentliggørelse af Fortegnelse over de Skatteydere, der ikke havde benyttet Selvangivelse. Han fandt det tvivlsomt, om der i nærværende Tilfælde var tilstrækkelig Grund til Paatale, men henstillede iøvrigt Spørgsmaalet til Byraadets Afgørelse.

Müller fandt det mærkeligt, at Fortegnelsen over Skatteansættelserne ikke maatte offentliggøres, da den dog var fremlagt offentlig og kunde af-

skrives af enhver, og tilraadede, at Paatale ikke fandt Sted.

Filtenborg foreslog, at Byraadet denne Gang ikke paatalte den skete Offentliggørelse, men at det i Gentagelsestilfælde drog de paagældende til Ansvar.

Det vedtoges ikke at anlægge Sag mod Bladet.

2. (J. Nr. 124—07). Skrivelse fra Stiftamtet af 2. d. M. om, at det ikke fandt Anledning til at foretage videre med Hensyn til en af forhenværende Jordemoder Kristine Schjødt indgivet Besværing over, at Byraadet havde nægtet hende **Alderdomsunderstøttelse**.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 125—07). Skrivelse fra Justitsministeriet om Tildeling af Brandvæsenets **Jubilæumstegn** til Underbrandinspektør, Murmester Magn. Nielsen, Braudsvendene P. M. Beck, P. Jensen og J. Jørgensen.

Til Efterretning.

4. (J. Nr. 229—07). Andragende fra Skolekommissionen om Bevilling af 300 Kr. til et **Kursus** i den kommende Vinter for Lærere og Lærerinder i Tysk.

Sagen tilstilles Skoleudvalget til Erklæring.

5. (J. Nr. 230—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at der i Anledning af et derom fra Frederiksbjerg Handels- og Industriforening indgivet Andragende opføres en **Stald** til 30 Heste langs med den østlige Ydermur for Frederiksbjerg Byskoles Gymnastikhus til Brug for Landboere, der have Stade paa Torvet paa Ingerslev Plads.

Vestesen oplyste, at der fra en Del Gartnere, som havde Stade paa Frederiksbjerg Torv, var indkommet et Andragende om at skaffe Staldplads, hvilket der nu ikke fandtes i Nærheden af Torvet. Andragendet var tiltraadt af Frederiksbjerg Handels- og Industriforening.

Da Udvalget mente, der burde gøres noget for at imødekomme Andragerne, havde det fremskaffet Oplysning om, at et Skur med Staldplads for 30 Heste vilde koste ca. 3000 Kr. Til Forrentning og Amortisation vilde der medgaa et Beløb af 625 Kr., hvilken Sum der maatte forlanges i Leje af Stalden. Udvalget havde tænkt sig Stalden anbragt ved Gavlen af Frederiksbjerg Byskoles Gymnastiksal, hvor den formentlig ikke vilde genere.

Iøvrigt fremkom Udvalget ikke med en egentlig Indstilling, men ønskede kun at gøre Byraadet bekendt med, hvorledes Udvalget saa paa Sagen. Maaske kunde Sagens Behandling i Byraadet bevirke, at Grundejere, der opførte Bygninger, indrettede Staldplads, men skulde Byraadet ønske at fremme Sagen, vilde det sikkert være heldigst, at denne passerede Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

Müller maatte protestere imod, at man lagde en Hestestald op mod Muren af Frederiksbjerg Byskoles Gymnastiksal. Muren vilde blive gennemtrængt af Affaldet fra Stalden og derfor aldrig være tør.

Han henstillede, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse konfererede med Skoleudvalget om Sagen, eller at denne blev henvist til Skoleudvalgets Erklæring.

Nørgaard var absolut imod at anlægge en Stald paa den paatænkte Plads, ikke alene for Skolens Skyld, men ogsaa fordi det næppe vilde være forsvarligt at beslaglægge denne Plads. I det hele troede han, det vilde blive vanskeligt at finde en heldig Plads.

Simonsen vilde anbefale, at der blev gjort noget for at afhjælpe Mangelen paa Staldplads.

Efterhaanden som Bydelen voksede, blev det mere og mere nødvendigt at faa Torvehandel i Gang, men det var meget uheldigt for de handlende fra Landet at være nødt til at trække langt bort for at faa en Hest opstaldet. Frederiksbjerg Handels- og Industriforening havde bragt betydelige Ofre for at faa Torvehandelen frem, og naar der nu kunde gives de handlende den Hjælp, de ønskede, paa saa lempelige Betingelser, som Hr. Vestesen antydede, kunde Byen jo ikke komme til at sætte noget til derved.

Den Plads ved Skolemuren, som Udvalget havde peget paa, var sikkert meget bekvem og laa dækket og skjult. Man behøvede ikke at være bange for nogen som helst Ulempe for Skolen, da der var 2—3 Alen fra Jordsmonnet til Gymnastiksalens Gulv, og de moderne Isoleringsmidler kunde sikkert nok forhindre Fugten i at trænge igennem Muren.

Det vilde være uheldigt at indlade sig med en privat Mand; den af Udvalget anviste Vej var utvivlsomt den bedste.

Magnus Nielsen anbefalede Forslaget. Han havde i Brolægningsudvalget haft Lejlighed til at høre, hvor vanskeligt det var at faa Heste opstaldet i nogenlunde Nærhed af Frederiksbjerg Torv, og han ansaa det for Byraadets Pligt at hjælpe til for at faa fremskaffet en Hestestald derude. Den paatænkte Plads ved Byskolen laa nær ved Torvet, og selv om Stalden af Hensyn til Skolen maaske ikke kunde faa Front mod Øst, men mod Syd, saa vilde han dog bede Udvalget for Udvidelse og Bebyggelse se med Velvilje paa Planen og fremme denne snarest, saa de handlende allerede til Efteraaret kunde benytte Stalden.

Lottrop kunde slutte sig til Forslaget. Man-

gelen paa Staldplads var ogsaa meget følelig mod Nord, og Udvalget burde derfor overveje, om der ikke ogsaa kunde bygges en Hestestald ved en af Boulevarderne.

M i k a e l J o h a n s e n vilde henlede Opmærksomheden paa Vesterbros Torv, hvor en Stald vilde gøre stor Nytte. Der var i mange Aar af Landboerne klaget over Mangel paa Staldplads, og inden faa Aar var sikkert al Staldplads borte, hvis Kommunen ikke selv tog fat og byggede Stalde, hvilket vilde medføre stor indirekte Fordel for Byen.

J a k o b J e n s e n troede nok, at Ulemperne ved at have Stalden op ad Skolens Mur kunde afhjælpes, men en anden Vanskelighed var, at Skoleudvalget ønskede sig 5 Alen udlagt langs den omtalte Mur af Hensyn til kommende Reparationer, og fordi Gymnastikinspektøren forlangte Vinduer i begge Sider af Gymnastiksalen. Da Udstillingskommiteen lagde Beslag paa næsten al den Jord, man havde til Salg, vilde det ogsaa være uheldigt at bruge noget af denne Karré til til Anlæg af en Hestestald, for hvis Skyld man jo dog ikke godt kunde anlægge nye Gader.

Hvis Stalden skulde have Front mod Syd, vilde den, da der saa fordredes stærkere Mure og ret kostbare Kloakanlæg, blive meget dyr, og Opførelsen af den vilde derfor ikke blive nogen lukrativ Forretning, med mindre Frederiksbjerg Handels- og Industriforening vilde garantere Byen en betydelig Leje. Forøvrigt vilde Grundene rundt om Torvet snart blive bebygget, og maaske det hele saa vilde afhjælpe sig selv.

M ü l l e r gjorde opmærksom paa, at han ikke havde udtalt sig om, hvor vidt der skulde bygges en Stald eller ej, men kun om Staldens Beliggen-

hed, og han kunde som Medlem af Skoleudvalget ikke gaa med til at lægge en Stald til 30 Heste op mod en Skolemur. Selv om der blev asfalteret og isoleret aldrig saa meget, vilde Gødningen fra Stalden dog inficere Luften, og det var Skolen ikke tjent med.

Det vedtoges at henvise Sagen til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

6. (J. Nr. 231—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at **Alléplantningen** i Frederiks Allé paa Strækningen fra Viadukten til Dannebrogsgade erstates med en Række ny Træer.

Vestesen meddelte, at Arbejdet med at gøre den sydlige Del af Frederiksalle i Stand nu var godt i Gang, og at man agtede at fortsætte Træplantningen fra Nr. 172 til Holbergsgade. Ved Søgade havde de gamle Træer imidlertid lidt overordentlig megen Overlast, og Udvalget foreslog derfor at fælde disse kassable Træer og plante Smaatræer i Stedet, saa der i hele Gadens Længde med Tiden kunde dannes en smuk Trærække. Beboerne troede imidlertid, at Træerne var til Gene for deres Ejendomme, særlig for Handelen, og fra dem forelaa der et Andragende om at faa de ødelagte Træer fjernet, uden at der plantedes nye i Stedet.

Olesen fraraadede at plante Træer inod Beboernes Ønske. Der var nu i mange af Ejendommene indrettet fikse Butikslokaler, og naar de gamle Træer skulde fældes, var der ingen Anledning til at plante nye, da Træerne utvivlsomt var til Skade for Butikshandelen.

Harald Jensen troede, at Grunden til, at Træerne led Overlast, var, at de stod i Vejen, det saa man bedst derved, at Træerne paa de Steder, hvor der ingen Forretninger var, kunde

faa Lov at vokse i Fred. Hvor Frederiksalles havde Karakter af Gade, altsaa fra Banegaardsgade til Torvet, burde der ingen Træer være, og man burde derfor i Overensstemmelse med Beboernes Ønske, fælde de gamle Træer og ikke plante nye.

Jul. Andersen fraraadede ligeledes at plante. Der fandtes nu paa det omhandlede Strøgen Del Forretninger, og der var Sandsynlighed for, at der kom flere, og da dette medførte, at flere og flere Vogne, som havde Ærinde til Forretningerne, standsede i Nærheden af Træerne, vilde disse blive ødelagt af Hestene, hvis de da ikke blev stænget inde, og saa vilde de langt fra blive nogen Pryd for Gaden.

Nørgaard indrømmene, at der kunde gives Tilfælde, hvor Gadeplantning kunde genere, men man plantede dog Træerne for at gøre Gaden hyggelig, og det vilde være absolut galt, hvis man kom dertil, at man ingen Træer taalte paa Gaderne. Den gyldne Middelvej var her som altid den bedste, og derfor burde der plantes nye Træer i Stedet for de ødelagte, men de burde holdes under Saksen, saa de ikke blev til Gene. Iøvrigt troede han ikke paa, at Træer udenfor Forretninger skadede disse. I de store Byer beplantede man Gaderne saa meget som muligt, og det maatte meget beklages, om Byraadet fik det Standpunkt, at Træerne burde fjernes.

Vestesen hævdede, at hele Brolægningsudvalget havde samme Syn paa Sagen som Hr. Nørgaard. Træer var en Pryd for Gader, og Fortovsbredden i Frederiksalles var saa stor, at Træerne ikke kunde genere Butikkerne og ej heller med deres Skygge være til Hinder for Tilgangen af Lys til Ejendommene. De smaa Træer kunde i alt Fald ikke genere, og det vilde derfor være

mange Aar, inden Spørgsmaalet, om Træerne var til Gene eller ej, kom til at foreligge.

Olesen skulde gerne indrømme, at Træer i Gaderne virkede kønt, men Beboerne var overbevist om, at de store Træer var til Gene for Forretningerne, og smaa Træer vilde kun virke som Buske. Ved Budgetbehandlingen vedtog man iøvrigt, at de paagældende Træer skulde fjernes.

Harald Jensen var af den Anskuelse, at man maatte tage mere Hensyn til Menneskene end til Træerne. Enten det nu var en fiks Ide eller ej, at Beboerne troede, Træerne generede, saa vilde de dog se med Mistillid paa en Nyplantning, og dette vilde paa den ene eller den anden Maade gaa ud over Træerne. Han skulde gerne indrømme, at Træer prydede Gaderne, men han ønskede at vide, hvad man vilde sige til at plante Træer i Søndergade eller paa Store Torv.

Nørgaard vilde med Glæde gaa med til at plante Træer paa Store Torv, hvis man havde Raad til der at gøre Fortovene noget bredere. I København havde man plantet Træer rundt om Raadhuspladsen. Han kunde ikke være med til at give Beboerne i Frederiksalle det Mistillidsvotum, at de med Vilje skulde ødelægge Træerne.

Olesen förstod ikke, hvorledes Frederiksalle kunde faa Karakter af Allé, naar der kun fandtes Træer paa den ene Side af Gaden.

Han vilde endnu engang anbefale, at de gamle Træer blev fjernet, uden at der blev plantet nye, og han vilde i denne Forbindelse spørge, hvad det blev til med Udvidelsen af Broen i Frederiksalle.

Vestesen skulde svare paa Hr. Olesens Forespørgsel, naar Sagen om Ombygningen af Brunsbro kom til Forhandling.

Naar der kun var Træer paa den ene Side af Frederiksalle, saa var det, fordi Gaden ikke var bred nok til at bære to Trærækker. Han kunde ikke indrømme, at de nye Træer fik Karakter af Buske, men man var jo nødt til at plante unge, altsaa smaa Træer. Det vilde ikke se godt ud, om der paa den omtalte Strækning blev et Hul i Trærækken, og han var overbevist om, at Beboerne i det hele taget vilde være taknemmelige for, at deres Gade blev smykket saa meget som muligt.

Olesen maatte fastholde, at Træerne kun vilde virke som Buske, naar de skulde holdes saaledes under Saksen, at de ikke skulde blive til Gene for Forretningerne.

Jakob Jensen betonedes, at Fodgængerne gik paa den Side af Gaden, hvor Træerne fandtes, netop fordi disse var der, og da det var Fodgængerne, Forretningerne vilde have fat i, var Træerne mere til Gavn end til Skade for Næringslivet, tilmed da Fodgængerne færdedes mellem Træerne og Husene. Hvis Træerne blev holdt under Saksen, kunde de ej heller genere med deres Skygge, og de frembød en Behagelighed for de passerende, saa han vilde ønske, at der blev plantet Træer overalt, hvor det kunde gøres uden Gene, og det troede han, der kunde i Frederiksalle, men de nye Træer maatte holdes dygtigt under Saksen.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 238—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget om Opsætning af **Pissoirer** paa Kirkegaardsvej og Frederiksallé.

Vestesen erindrede om, at der paa Budgettet var opført et Beløb til Opførelse af et Pissoir paa Hjørnet af Trøjborgvej og Kirkegaardsvej.

Udvalget foreslog nu, at det Pissoir, der stod ved Hjørnet af den gamle Kirkegaard ved Frederiks-alle, blev flyttet til Hjørnet af Trøjborgvej og Kirkegaardsvej, hvor det vilde være stort nok, medens det var for lille paa dets nuværende Plads, og at det nye blev anbragt i Buskadset ved Rytterikaserne, hvad der vilde medføre, at der ogsaa paa denne Del af Frederiksalle blev skaffet god Orden, hvis da Buskadset blev indhegnet, og dertil behøvedes kun et billigt Hegn til ca. 1 Kr. pr. Fod.

Til det nye Pissoir vilde der medgaa ca. 1400 Kr., og Flytningen af det gamle vilde koste ca. 300 Kr., saa Beløbet paa Budgettet vilde blive overskredet med ca. 500 Kr.

Müller henlede Opmærksomheden paa, at man med de Dimensioner, Byen nu havde, i høj Grad savnede Nødtørftsanstalter for Damer, og henstillede, at der, hvis man ikke vilde opføre Nødtørftsanstalter, blev indrettet Afdelinger for Damer ved de nye Pissoirer.

Jakob Jensen troede nok, at Pissoiret ved den gamle Kirkegaard vilde være stort nok ved Trøjborgvej, men syntes ikke, at Pladsen ved Rytterikaserne vilde være heldig. Han mindede om, at man halvvejs havde lovet at indrette en Nødtørftsanstalt ved Hjørnet af Kirkegaarden, og henstillede til Brolægningsudvalget at tage denne Sag under Overvejelse.

Mousten troede, det vilde være mest bekvemt, om Pissoiret mod Nord lagdes Øst for Kirkegaardsvej med Indgang fra Trøjborgvej.

Vestesen havde intet imod, at den af Hr. Mousten foreslaaede Forandring blev foretaget, og oplyste, at Udvalget havde forladt Tanken om at opføre en Nødtørftsanstalt ved den gamle Kirkegaard, da det forment, at den rette Plads var i

Nærheden at Sct. Pouls Kirke, hvor Anstalten vilde være tæt ved baade Sporvognens og Drocher-
nes Holdeplads og Frederiksbjerg Torv. Dette
var ikke uden Betydning, da Erfaringen viste,
at Nødtørftsanstalten paa Skolegade havde størst
Indtægt paa Torvedage, og ved Sct. Pouls Kirke
laa Kloakledningen tilstrækkelig dybt til, at der
kunde indrettes en underjordisk Anstalt.

Han kunde ikke tilraade, at der ved Pissoirerne
blev indrettet Afdelinger for Kvinder, da dette
umuligt kunde gøres, uden at der blev ansat
Opsyn.

L o t t r u p gik ikke gerne med til at flytte det
gamle Pissoir op til Trøjborgvej, da det var af en
gammeldags Konstruktion og i det hele taget meget
lidt tiltalende. Pissoirer af Jern var nu ikke mere
tidssvarende, Nutiden forlangte Huse af Sten og
Træ.

M ü l l e r henstillede, at Spørgsmaalet om Pis-
soirer og Nødtørftsanstalter kom under samlet Over-
vejelse. Der var Brug for Nødtørftsanstalter baade
Nord, Vest og Syd for Byen, altsaa ved Indgangene
til denne; det var meget muligt, at disse Anstalter
ikke kunde betale sig, men de var en Nødvendighed.

J a k o b J e n s e n kunde slutte sig til Hr. Mül-
lers Udtalelse, og mindede om, at det vist ogsaa
i sin Tid var fastslaaet, at der skulde bygges en
Nødtørftsanstalt hvert Aar, til man havde det til-
strækkelige Antal.

Anstalten i Skolegade laa for afsides, men Ind-
tægten steg stadig, saa maaske vilde den komme
til at betale sig, men det maatte blive til Alvor
med at bygge en om Aaret, til der fandtes en 5
à 6 Stykker. Da der nu blev opført en Nødtørfts-
anstalt ved Marselisborg Skov, kunde man maaske
undgaa at opføre en ved Sct. Pouls Kirke.

Vestesen havde ikke opfattet det saaledes, at der skulde bygges en Nødtørftsanstalt hvert Aar. Hvis der blev opført en saadan ved Enden af Dalgasalle, var Hr. Jakob Jensens Betragtning om at spare den ved Pouls Kirke rigtig, og mod Nord klarede Østbanegaarden Sagen.

Nørgaard vilde antage, at en Nødtørftsanstalt mod Syd vilde være af størst Betydning, naar den laa ved Skoven. Han ønskede at spørge, om der ved den paatænkte Plads ved Frederiksalle kunde indrettes W. C. Skulde man opføre Nødtørftsanstalter, maatte det være med W. C.

Müller oplyste, at Statsbanernes Nødtørftsanstalter kun var tilgængelige ved Togtiderne, men maaske kunde man komme til Rette med Banerne om at gøre dem tilgængelige til enhver Tid. Iøvrigt var Banernes Nødtørftshuse i en saadan Tilstand, at de var ret umulige at benytte for Kvinder. Han ønskede fremdeles hele Spørgsmaalet henvist til samlet Overvejelse.

Udvalget tog Indstillingen tilbage.

8. (J. Nr. 33—07). I den i Mødet den 11. April d. A. behandlede Sag angaaende Afvandingen af Enkefru **Liisbergs Jorder** forelaa følgende Indstilling fra Brolægningsudvalget af 20. f. M.

»Lægger man den Betragtning til Grund for Behandlingen af Spørgsmaalet om Afvandingen af Fru Liisbergs Jorder, at Udgifterne saa vidt muligt bør afholdes straks, saaledes at de fremtidige Ejere af de bortsolgte Parceller ikke senere faa nævneværdige Byrder, da fremgaar det af Stadsingeniørens Beregninger vedrørende Afvandingen af hele det Opland, hvortil Fru Lisbergs Areal hører, at den Udgift, som vil falde paa Andragerens Areal, vil være ca. 830 Kr. pr. Td. Land eller 12450 Kr., hvilket af

Hensyn til mulige senere Prisstigninger bør forhøjes til 18000 Kr.

Det bliver da først nødvendigt, at der lægges en Ledning igennem Riis Skov for Regnvandsmængden.

Efter Stadsingeniørens Forslag skal

denne Ledning have 15 " Lys-	
ning og vil koste.....	Kr. 8000. 00
Overfaldsbrønden ved Hjørnet af	
Skovvangsvej vil koste... ..	» 1500. 00
Kloaken C C ₁ i Dronning Mar-	
gretes Vej i fuld Størrelse..	» 2700. 00
Kloaken C A ₁ i Skovvangsvejen	
i fuld Størrelse.....	» 5800. 00
Tilsammen	Kr. 18000. 00

Naar Andrageren afholder disse Udgifter, vil Resten af Kloakens Gennemførelse falde udelukkende paa de øvrige Lodsejere af Kloakens Opland.

Saaframt Bebyggelsen af Arealet skrider saa rask frem, at der tiltrænges yderligere Kloak i de to nævnte Veje, forinden de øvrige Lodsejere ønske Kloakeringen fortsat, kan Andrageren faa Resten af sit Areal afvandet ved at anbringe paa egen Regning Kloakledninger med følgende Dimensioner:

Kloak C C ₁ i Dronning Margrethes Vej.	18 "
— C ₂ , C ₃ - — — —	12 "
— A ₁ , A - Skovvangsvejen.....	12 "

Disse Ledninger ville da senere være at ombytte med større paa de øvrige Lodsejeres Regning.

Som tidligere meddelt Byraadet bør kun Regnvandet føres igennem Riis Skov, medens den daglige Spildevandsmængde bør sendes igennem den eksisterende Kloak til Saltens Bæk.

Den Erstatning, Andrageren derfor bør yde disse Lodsejere, maa beregnes i Forhold til den Vandmængde, Andrageren sender til Kloaken, og den Vandmængde de paagældende Lodsejere sender dertil.

Ifølge Stadsingeniørens Beregning er den daglige Spildevandsmængde fra Fru Liisbergs Jorder 27 Kubikfod pr. Minut, medens de paagældende Lodsejere sender en Regnvands- og Spildevandsmængde til Kloaken stor 3700 Kubikfod pr. Minut.

Derefter vil den Erstatning, Andrageren vil faa at udrede til Skovvangsselskabet med flere, udgøre Kr. 100. 00 én Gang for alle.

Erstatningen til Lodsejerne ved Kloaken ved Saltens Bæk vil blive Kr. 20. 00.

Endvidere maa Deklarationen omfatte følgende Punkter:

1. Forinden Tilladelse kan gives til at stikke til nævnte Kloak, skal Ejeren af Matr. 63 og 105 fremsende Detailplaner over Kloakanlægget paa sin Grund til Byraadets Approbation. Kloakerne skulle projekteres tilstrækkelig store for Afvanding af begge de nævnte Matr. Numre i deres fulde Udstrækning. Kloakerne kunne udføres efterhaanden som Gaderne anlægges. Kloakarbejdet sker under Tilsyn af Brolægningsudvalget, efter hvis Bestemmelser med Hensyn til Kloakens Udførelse Ejeren skal rette sig.

Ejendommene paa nævnte Matr. Numre kunne ikke faa Tilladelse til at stikke til Kloakerne, forinden disse ere godkendte af nævnte Udvalg.

2. Der maa ikke anbringes Vandklosetter i de Ejendomme, der opføres paa Matr. Nr. 63 og 105, forinden den projekterede dykkede Led-

ning ved Saltens Bæk er udført. Endvidere er Ejeren af Matr. Nr. 63 og 105 og Ejerne af Parceller af disse Matr. Numre forpligtede til at bidrage til denne Lednings Udførelse efter de samme Regler som Byraadet maatte fastsætte for andre Grundejere, der føre Spildevand til Udløbet ved Saltens Bæk.

3. Byraadet forbeholder sig Ret til at give andre Grundejere Tilladelse til at lede Vand fra deres Arealer gennem de ovenfor omhandlede Kloaker, uden at der derfor tilkommer Ejeren af Matr. Nr. 63 og 105 Godtgørelse derfor.

4. Saafermt Ejeren af de ovenfor nævnte Matr. Nr. 63 og 105 ikke har udført de i ovenstaaende Deklaration omhandlede Kloakanlæg inden 5 Aar efter, at Byraadet har approberet denne Deklaration, bortfalder Byraadets Approbation paa de fremsendte Kloak- og Gadeplaner, som af Ejeren af Matr. Nr. 63 og 105 skulle fremskaffes i 2 Ekspl., af hvilke det ene forbliver i Byraadets Værge, og det andet tilbagesendes med Byraadets Approbationspaategning.

Udvalget indstiller, at ovenfor angive Vilkaar for Afvandingen af Fru Liisbergs Jorder tiltrædes af Byraadet, og at Deklaration udfærdiges i Overensstemmelse dermed«.

Vestesen gennemgik Udvalgets Indstilling.

Mikael Johansen fandt Forslaget udmærket, men syntes, det var en latterlig lille Sum, de to Selskaber skulde have i Erstatning. Han troede ikke, at Skovvangsselskabet og Foreningen af Trøjborg Grundejere kunde forstaa, at Erstatningen blev saa lille, og tilraadede, at der om muligt blev etableret en Forhandling mellem Udvalget og de nævnte Selskaber.

Jakob Jensen anbefalede Forslaget og syn-

tes, det var let at forstaa, at Erstatningen ikke kunde blive større, da der kun var Tale om Ledningen gennem Dronning Margretesvej.

Vestesen vilde anse det for meget urigtigt at indlede Forhandlinger med Grundejerne, da Kloakkerne i Virkeligheden ikke var dissed. De havde faaet Tilladelse til at nedlægge dem, men Byraadet maatte have det i sin Haand at ordne Afløbene efter de hygiejniske Krav, og Erstatningen vilde i Virkeligheden være fundne Penge for Grundejerne. Den Vandmængde fra det omhandlede Areal, der skulde føres gennem Kloakken i Dronning Margretesvej vilde kun andrage $\frac{1}{100}$ af den Vandmængde, denne Kloak var beregnet til, og kunde derfor ikke i mindste Maade genere de paagældende Grundejere.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 151—07). Fra Sporvejsselskabet forelaa til Byraadets Godkendelse Planerne til Opførelse af **Administrationsbygningen** ved Avenuen.

Formanden mindede om, at Byraadet havde afstaaet Pladsen paa visse Vilkaar, deriblandt at Planerne til Administrationsbygningen skulde approberes af Byraadet. Disse Planer forelaa nu, og han henstillede, at man approberede dem.

Simonsen vilde ikke være i Stand til at stemme for Approbation, da Selskabet havde ignoreret Byraadets Krav om at stille Husrum til Disposition for Indretning af en Nødtørftsanstalt. Det blev i Byraadet vedtaget, at Selskabet skulde skaffe Rummet, og den rent formelle Forandring, at Rummet skulde være »i eller i Forbindelse med Administrationsbygningen«, forandrede ikke Forholdet. Han kunde ikke forstaa, at Selskabet vilde knibe uden om denne Fordring.

Iøvrigt vilde en Bygning, som den Tegningen viste,

ikke kom til at pynte. Den havde altfor stort Tag og vilde nærmest ligne en Dværg med en stor Hat paa. Indretningen var ej heller saa god som ønskeligt, og det maatte i alt Fald bestemt forlanges, at Værelset til Funktionærerne blev anderledes. Efter Tegningen laa det i Kælderen og var knap saa stort som Direktørens Køkken.

Inden Tegningerne blev approberet, maatte Byraadet forlange Kravet om Nødtørftsanstalten respekteret, at der opførtes en smuk Bygning, og at der indrettedes et ordentligt Opholdsrum til Funktionærerne.

J a k o b J e n s e n kunde ikke billige, at Funktionærernes Opholdsværelse blev indrettet i Kælderen, og ønskede at vide, om Administrationsbygningens Facade skulde være pudset eller af røde Mursten.

F i l t e n b o r g fandt Bygningen meget tiltalende, men savnede en Situationsplan, hvorefter man kunde se, hvorledes Bygningen laa i Forhold til Vejene, særlig Indkørselen til »Friheden«.

M o u s t e n oplyste, at Gulvfladen i Funktionærværelset i Kælderen laa 2 Alen og 6 Tommer under og Loftshøjden 1 Alen 6 Tommer over Jordens Overflade. Han syntes ikke, man kunde være bekendt at approbere Planen, hvis der ikke blev anvist Funktionærerne et andet Opholdsrum.

N ø r g a a r d var glad ved, at Administrationsbygningen fik Villaform. Han kunde ikke give Hr. Simonsen Ret i, at det var Selskabet, der skulde bygge Nødtørftsanstalten, det skulde kun afgive Plads til denne, og da der ikke var Plads paa selve Trekanten, fandt han det fortræffeligt, at Anstalten var lagt over mod Skoven. Grundens Form var ikke saa heldig, men det kunde ændres med stor Lethed, og Funktionærværelset burde

være bedre. Han vilde anbefale, at man approberede Planen med det Forbehold, at Grundens Form blev ændret, og at der i Stueetagen blev indrettet et Værelse til Funktionærerne.

Müller havde været i den Tro, at Selskabet kun fik Grunden overladt uden Lejeafgift mod at opføre en Nødtørftsanstalt, men nu forekom det ham, at Nødtørftsanstalten var borteskamoteret. Han kunde derfor ikke være med til at approbere Planen, men vilde anbefale, at Sagen gik til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, for at dette kunde faa oplyst, hvad der var besluttet.

Formanden hævdede, at Selskabet kun skulde afgive Plads til Nødtørftsanstalten, og syntes, det var lidt smaaligt for Byen at søge at redde sig en Nødtørftsanstalt, fordi den her havde et Greb i Selskabet.

Selvfølgelig havde han overfor Selskabet holdt sig til, hvad der stod i Protokollen, og var aldeles ikke gaaet uden for det.

Han vidste ikke, om Facaden skulde være blank Mur eller pudset, og fandt det naturligt, at man enten henstillede til Selskabet eller satte som Vilkaar for Approbationen, at Funktionærværelset ikke maatte indrettes i Kælderen.

Simonsen fandt Hr. Müllers Udtryk om, at Nødtørftsanstalten var borteskamoteret, meget træffende, og hævdede, at naar der i Protokollen stod, at Nødtørftsanstalten skulde være »i Bygningen«, saa maatte Selskabet skaffe Rummet. Paa Hr. Nørgaards Forslag gik man med til at tilføje Ordene »i Forbindelse med«, men det forandrede ikke Forholdet.

Harald Jensen havde ikke været til Stede i det Møde, hvor Sagen var blevet behandlet, men havde faaet den Opfattelse, at Selskabet skulde

bygge Huset til Nødtørftsanstalten som Vederlag for Grunden. Saaledes havde vist ogsaa flere Medlemmer af Selskabets Bestyrelse opfattet Sagen, og naar det havde været Byraadets Mening, kunde han ikke tro, at Selskabet vilde smøge sig der fra. Hele Sagen var iøvrigt saare lille, og han vilde anbefale, at man knyttede det Vilkaar til Approbationen, at Selskabet skulde opføre Huset til Nødtørftsanstalten, men han vilde advare imod, at Anstalten blev indrettet i selve Administrationsbygningen, hvad der vilde være til stor Gene for Brugene. Den bedste Plads var ved Skoven, hvor der var afsat Plads til den.

Formanden vidste vel, at der kunde ske Fejltagelser ved Protokoltilførseler, men saa maatte man gøre opmærksom derpaa, naar Protokollen blev oplæst. Han havde handlet ud fra den Forudsætning, at Selskabet kun skulde afgive Plads til Nødtørftsanstalten, og vilde aldrig have gaaet med til at forlange, at Selskabet skulde opføre denne. Som Vederlag for Grunden var den efter Beslutningen aldeles ubestemt, men hvis der var Tale om nogen Forpligtelse, vilde Selskabet selvfølgelig ikke smøge sig derfra.

Magnus Nielsen fandt Tegningen meget tiltalende og troede ikke, at Arealets Udseende kunde ændres synderligt, da Hegnsmuren saa vilde gaa for langt frem og dække for Indkørselen til Skoven.

Det var ulovligt at indrette Opholdsrummet i Kælderen, saa det vilde blive forbudt af Sundhedskommissionen, men derfor var det rart, at det var blevet paatalt her.

Han var ikke i Tvivl om, at Selskabet skulde afgive det nødvendige Rum til Nødtørftsanstalten, men han troede ikke, man skulde røre for meget

ved Sagen, da han nødig vilde have, at Selskabet skulde opgive at bygge Administrationsbygningen, og det kunde saa nok blive Følgen. Det Par Mure, der fordredes til Nødtørftsanstalten, kunde Kommunen nok selv overkomme at bygge. Han ønskede at spørge, hvorledes Afledningsforholdene var fra den projekterede Anstalt.

Nørgaard kunde ikke se andet, end at Protokolltilførselen var i nøje Overensstemmelse saavel med Beslutningen som Diskussionen. Udtrykket »i eller i Forbindelse med« betød kun, at Selskabet skulde afgive Pladsen, og det vilde da ogsaa være fuldstændig meningsløst at forlange opført et Nødtørftshus, der kostede langt mere, end Grunden var værd.

Det maatte meget beklages, hvis Sagen blev væltet, og det var ikke utænkeligt, hvis der nu kom nye Vilkaar til. Maaske kunde man nok faa Selskabet til at opføre selve Murene, men det vilde, som Formanden sagde, blive et meget ubestemt Vederlag, saa maatte man hellere henstille til Selskabet at det gav et Beløb af 1500 Kr. til Opførelsen af et saadant Hus. Paa den Maade var man ikke prisgivet Selskabets Vilkaarlighed og kunde opføre Huset, som man ønskede, men han tvivlede meget om, at Selskabet gik ind derpaa.

Harald Jensen havde efter Samtale med forskellige faaet den Opfattelse, at den Forstaaelse af Beslutningen, hvorefter Selskabet kun skulde afgive en tom Plads, ikke var korrekt, og hvis Flertallet var af samme Opfattelse, havde det ikke meget at sige, hvad der stod i Protokollen. Der havde i Byraadet været Strid, om Selskabet skulde give Leje eller ej af Grunden, og Nødtørftsanstalten maatte saa opfattes som Vederlag for at frafalde Lejen.

Han vilde atter tilraade, at Sagen gik tilbage til Selskabet med de tre Vilkaar, men forøvrigt kunde han godt gaa med til Hr. Nørgaards Forslag om de 1500 Kr.

Jakob Jensen mindede om, at det i sin Tid var blevet vedtaget, at Selskabet skulde give Leje af Grunden, og at man ved et senere Møde havde besluttet noget andet, men naar der nu var Tale om, at Selskabet skulde give 1500 Kr., saa kunde han ikke være med; den Foræring ønskede han ikke at tage imod. Hvis de to Byraadsmedlemmer, der var Medlemmer af Selskabets Bestyrelse, kunde skaffe Byen en Nødtørftsanstalt til 7000 à 8000 Kr., saa vilde han være med til at tage mod den.

Simonsen hævdede, at Diskussionen var ført under den Forudsætning, at Selskabet skulde skaffe Rum til Nødtørftsanstalten, men maaske havde Hr. Nørgaard ved sit Ønske om til Beslutningen at føje Ordene »i Forbindelse med« haft den Bagtanke, at slippe bort ad den Vej.

Formanden paatalte Hr. Simonsens Udtalelse om, at Hr. Nørgaard skulde have haft Bagtanker.

Mikael Johansen ønskede ikke at være med til at modtage en Gave paa 1500 Kr., og troede ogsaa, at Beslutningen efter dens Form i Protokollen paalagde Selskabet at bygge Nødtørftsanstalten. Han vilde foreslaa, at Sagen gik til et Udvalg, helst Marselisborgudvalget.

Magnus Nielsen fandt Udbygningen til Ventesalen vel svær i Forhold til den øvrige Bygning.

Harald Jensen konstaterede, at der var forskellig Forstaaelse af, hvad der var tilført Protokollen, og fandt det derfor heldigst at lade Sa-

gen gaa tilbage til Selskabet med de Bemærkninger, der var faldet ved nærværende Diskussion

Formanden havde intet derimod, men det forekom ham, at Byraadet ikke godt kunde fravige de engang vedtagne Vilkaar. Skulde Sagen i Udvalg, maatte det nærmest blive Marselisborgudvalget.

Det var sikkert rigtigt, at en Nødtørftsanstalt vilde koste henimod 8000 Kr., og deri saa han et Bevis for, at man ikke havde forlangt en saadan Forpligtelse af Selskabet.

Nørgaard fandt det ligeledes højst urigtigt, at man paa den ene Side sagde, at man intet vilde have, og paa den anden forlangte 8000 Kr. Til Hr Simonsen vilde han sige, at det kunde jo hænde, at man, naar man havde fortrudt sin Stilling til et eller andet, kunde faa en anden Opfattelse af den førte Diskussion, men han vilde bestemt protestere imod, at han skulde have haft Bagtanker.

Simonsen havde ikke fortrudt sin Afstemning og pointerede, at Hr. Nørgaard uden Paatale havde faaet Lov til at fremkomme med sine Formodninger om ham.

Huset kunde ikke koste hverken 6000 eller 8000 Kr., da der kun var Tale om selve Murene.

Filtenborg kunde ikke indse, at man viste Imødekommenhed mod Selskabet, naar man forlangte et Nødtørftshus til 7000 à 8000 Kr. i Stedet for en aarlig Leje af 240 Kr.

Magnus Nielsen vilde helst have Sagen afsluttet i Dag og foreslog derfor, at Marselisborgudvalget fik Bemyndigelse til at træffe Overenskomst med Selskabet paa Basis af de fremførte Vilkaar.

Sabroe troede nok, at Hr. Jakob Jensen havde stillet Sagen noget paa Spidsen ved at paa-

staa, at en Nødtørftsanstalt kostede 8000 Kr. Selskabet havde ved flere Lejligheder stillet sig meget velvillig, og han vilde derfor som et Kompromis foreslaa, at Sagen gik tilbage til Selskabet med den Bemærkning, at man vilde approbere Tegningerne, hvis Selskabet vilde yde 2500 Kr. til Opførelse af Nødtørftsanstalten.

J a k o b J e n s e n oplyste, at Anstalten i Skolegade havde kostet ca. 6000 Kr.

M o u s t e n ønskede det bestemt forlangt, at Funktionærværelset blev indrettet i Stueetagen.

Det vedtoges at bemyndige Skovudvalget til at afgøre Sagen paa Grundlag af de førte Forhandlinger og saaledes, at der stilles Forbehold med Hensyn til Bygningens Beliggenhed paa Arealet og dettes Form, med Hensyn til, at Funktionærerens Opholdsrum ikke indrettes i Kælderen, og eventuelt med Hensyn til, at Sporvejsselskabet bekoster Tilvejebringelsen af det til en Nødtørftsanstalt fornødne Rum.

10. (J. Nr. 22—07). Købekontrakt med Maskinarbejder H. Chr. Hansen angaaende en **Byggegrund** paa 953 □ Alen ved Bülowsgade.

Godkendtes.

11. (J. Nr. 22—07). Købekontrakt med Snedkermester Jørgensen angaaende en **Byggegrund** paa 921 □ Alen ved Bülowsgade.

Godkendtes.

12. (J. Nr. 11—07). Købekontrakt med N. Chr. Christensen angaaende en **Villagrund** ved Langelands-gade paa 2210 □ Alen.

Godkendtes.

13. (J. Nr. 12—07). Købekontrakt med Konstruktor Fr. Svendsen angaaende en **Byggegrund** ved Ny Munkegade stor 726 □ Alen à 6 Kr.

Godkendtes.

14. (J. Nr. 11--07). Købekontrakt med Murer Chr. Laursen angaaende en **Byggegrund** paa 654 □ Alen sammesteds.

Godkendtes.

15. (J. Nr. 22—07). Købekontrakt med Fabrikant S. P. Sørensen angaaende et Areal paa 58 □ Alen ved Marselisborgallé.

Godkendtes.

16. (J. Nr. 7e—07). Andragende fra **3. Dragon Regiment** om, at det tillades Trompeter Christensen at tage Bopæl uden for Kommunen.

Bevilgedes.

17. (J. Nr. 225—07). Fortegnelse over Ligningskommissionens **Nedsættelser i Skatteligningen for 1907—08.**

Til Efterretning.

18. (J. Nr. 244—07). Indstilling fra vedkommende Udvalg angaaende en Ombygning af **Byraadssalen** med tiltødende Lokaler paa Raadhuset, ledsaget af følgende Beskrivelse af de foreslaaede Arbejder.

»Den høje Stentrappe foran Raadhuset borttages paa 3 lave Trin nær, og Gulvet i Vestibulen sænkes 1 Alen, hvorved opnaaes en passende Højde i Vestibulen og bedre Lysforhold, idet omtrent hele Vestibulens Endevæg imod Gaden aabnes for at gøre Plads til et meget stort Dørparti med Glas, se vedføjede Rids.

Loft og Vægge i Vestibulen holdes hvide med enkelte dekorerede Led. Langs de to Sidevægge tænkes anbragt Siddepladser (i Lighed med de gamle Munkestole) og oven over disse Bænke fastgøres en Ramme i hele Væggens Udstrækning til Anbringelse af Ølsgaards Aarhus Billeder. Glasset i de store Rammer behøver naturligvis ikke at være i et Stykke.

Der hvor nu de murede Piller staar anbrin-

ges der 1 Søjler af Granit, og imellem Søjlerne anbringes der 4 Trappetrin ligeledes af Granit, for ad disse at komme op i Højde med Stueetagens Gulv. Fra denne Højde begynder den paa Tegningerne viste 3 Løbs Hovedtrappe, nemlig et bredt Løb paa Midten og et smallere Løb paa hver Side. For at faa Plads til den viste Hovedtrappe, er de nuværende Trappeløb forlænget over imod den tidligere Arrestbygning. I disse nye Ydermure anbringes der som vist paa Tegningerne meget store Vinduer. Hvor Hovedtrappen begynder anbringes ligeledes 2 Granitsøjler for at bære Reposen over Trappen. Trappens Trin tænkes udført af Granit og Trinene kommer til at hvile paa to murede Vanger. Det midterste brede Løb fører fra Stueetagens Gulv til en Repose, hvorfra nogle Trin fører op til Stadsingeniørens Kontor i den tidligere Arrestbygning. Fra denne Repose fører Hovedtrappen med 2 smallere Løb til Raadhusets 1ste Sal. Loftet over Hovedtrappen inddeles som vist paa Tegningerne, saavel Loft som Vægge behandles med lys Farve og enkelte forgyldte Led. De tre Dørindfatninger fra Trappen til Lokalerne paa 1ste Sal tænkes udført af Sten.

Forværelset foran Byraadssalen udstyres med Paneler, hvori der indrettes Skabe til Byraadets Bibliothek, og med et tarveligt Bjælkeloft. Da Højden i dette Lokale bliver temmelig stor i Forhold til dets Udstrækning, tænkes der anvendt nogle dekorative Led fra oven nedefter. Alt Træværket udføres af Fyr, som bejtses og forsynes med mat Lak.

Byraadssalen udvides, som Tegningen viser med Plads til Tilhørere og Referenter, med et særligt Forværelse. Tilhørerpladsen forbindes

med Byraadssalen ved en stor Aabning over, spændt med en Bue, og for at faa Byraads-salen og Tilhørerpladsen til at udgøre en Helhed, er der spændt lignende Buer tværs over denne Sal. Højden i Salen forøges med $\frac{3}{4}$ Alen, og Loftet bliver et temmeligt rigt Bjælkeloft med Dragere i Salens Bredderetning og Bjælker i Længderetningen, imellem Bjælkerne kommer der de paa Tegningerne viste smaa kvadratiske Inddelinger. Loftet tænkes udført af bejstet Fyrretræ, som forsynes med en Del Dekorationer, ligeledes tænkes Undersiden af alle Buerne (ialt 5) stærkt dekorerede. Disse Buer skal i og for sig ikke bære noget, men ere nødvendige for inden i dem at anbringe den Konstruktion, der skal bære Loftet. Væggene i Byraadssalen forsynes med højt Panel, som tillige med Dørene tænkes udført af Eg eller andet haardt Træ. Væggene over Panelerne i Byraadssalen tænkes behandlet med Hvidtekalk og lidt Dekorationer i Kalkfarve.

Alle Gulve forsynes med Linotol eller Mineralit, dog med Undtagelse af Byraadssalen, hvor der tænkes anbragt et Tæppe over hele Gulvet.

Udgifterne med de foreslaaede Forandringer kan paa det nuværende Tidspunkt vanskeligt beregnes med nogenlunde Sikkerhed, Haandværkerne forlanger i et saadant Tilfælde Tegninger i naturlig Størrelse, men ved Sammenligning med andet Arbejde af omtrent samme Art, kommer jeg til det Resultat, at den samlede Udgift kommer til at dreje sig om ca. 18000 Kr., dog uden Varmeapparat.

I Forbindelse med Byraadssalen findes et Værelse til Garderobe og i Forbindelse hermed et lille Rum, hvori tænkes anbragt W. C.

Fra Garderobeværelset er der tillige Adgang til et lille Rum med Pissoir og Vaskekumme. I Garderobeværelset tænkes anbragt et Bogskab til de Værker som oftest benyttes under Byraadets Forhandlinger. Om ønskes kan der desforuden anbringes et Skab bagved Borgmesterens Plads i Byraadssalen.

Sluttelig skal jeg kun bemærke, at Anbringelsen af Varme- og Ventilationsapparat vil være meget at anbefale, og det bør formentlig være af en saadan Art, at den friske Luft blæses ind i Lokalet. Efter Tegningerne er der sørget for Udsugningskanaler for et eventuelt Varmeværk.

Aarhus, den 10. Juli 1907.

S. F. Kühnel.«

Gaar til 2. Behandling i næste Møde.

